

ΑΠΟΛΥΤΗΡΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ Γ' ΤΑΞΗΣ
ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 25 ΜΑΪΟΥ 2012
ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΤΗ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ
ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ

A1. Πεζολογία: γενικά το ύφος είναι πεζολογικό, όπως επαληθεύεται κι από τον ελεύθερο κι ανισοσύλλαβο στίχο καθώς κι από την απουσία ομοιοκαταληξίας. Η χρήση της γλώσσας άλλωστε είναι συχνά αντιποιητική και δίνει την αίσθηση πεζού λόγου. Π.χ. «Τά φάρμακά σου φέρε Τέχνη τῆς Ποιήσεως».

Ιδιότυπη γλώσσα: α. απλή δημοτική, β. λόγιοι Αλεξανδρινοί τύποι και γ. Πολίτικο ιδίωμα.

Π.χ. α. «είναι πληγή από φρικτό μαχαίρι»

β. «έν Φαντασία καί Λόγω»

γ. «κάμνουνε»

Χρήση συμβόλων: Το «μαχαίρι» συμβολίζει το χρόνο.

B1. - αρχικός τίτλος του ποιήματος «Μαχαίρι».
- στην κατοπινή επεξεργασία του τίτλου: «Μελαγχολία»: η μόνη κυριολεκτική λέξη που αποδίδει ρεαλιστικά το συναίσθημα του ποιητή.

- «Ίάσωνος Κλεάνδρου ποιητοῦ»:

(ετυμολογία: $\text{ιάομαι} - \text{ιώμαι} > \text{ίαση} = \text{θεραπεία}$

$\text{κλέος} + \text{άνήρ} = \text{δόξα ανδρός}$)

Πρόσωπο φανταστικό, παραπέμπει σε Έλληνα της διασποράς με ποιητική ιδιότητα. Παρότι ταυτίζεται φανερά με τον Καβάφη χρησιμοποιείται για να δοθεί αντικειμενικότητα και καθολικότητα στο ποιητικό βίωμα.

- «έν Κομμαγηνῇ»: ανεξάρτητο κρατίδιο της Συρίας που ήκμασε και παρήκμασε όταν καταλήφθηκε από τους Άραβες το 638 μ.Χ. Γίνεται έτσι σύμβολο φθοράς και παρακμής.
- «595 μ.Χ.»: τυχαίο έτος, δεν παραπέμπει σε ιστορικό γεγονός, εξασφαλίζοντας έτσι διαχρονικότητα.
- Η χρήση ενός ιστορικά ανύπαρκτου προσώπου με συγκεκριμένο τοπικό και χρονικό προσδιορισμό, συνιστά ένα ψευδοϊστορικό πλαίσιο και βέβαια, ένα ποιητικό άλλοθι.
- Εσκεμμένα από τους εκτενέστερους τίτλους ποιημάτων του Καβάφη. Η στίξη (άνω τελεία) αποσαφηνίζει το χώρο και το χρόνο.

B2. «πληγή από φρικτό μαχαίρι»: μεταφορά και σχήμα υπαλλαγής.

Εκφράζει οδύνη, πόνο, συντριβή. Το μαχαίρι είναι ο χρόνος που «πληγώνει» τον ποιητή.

«νάρκης του ἄλγους δοκιμές»: υπερβατό και σχήμα αναστροφής.

Τονίζεται ότι πρόκειται για απόπειρες κατευνασμού του πόνου.

Προηγείται η λέξη «νάρκης» γιατί ο ποιητής γνωρίζει ότι μόνο η ποίηση μπορεί να «ναρκώσει» και ν' ανακουφίσει πρόσκαιρα ως αναλγητικό.

«Τέχνη τῆς Ποιήσεως»: προσωποποίηση. Εκφράζεται οικειότητα κι εμπιστοσύνη, σεβασμός στην τέχνη της ποίησης που λειτουργεί ως αντίδοτο κατά της φθοράς.

«εἶναι πληγή από φρικτό μαχαίρι»: επανάληψη. Υπηρετεί τη συνοχή αλλά και τονίζει emphaticά το βαρύ συναίσθημα του ποιητή.

Γ1. - Σχήμα αποστροφής και προσωποποίηση της ποιητικής τέχνης.

Καταφυγή του ποιητή στην Ποίηση σε κλίμα οικειότητας κι εμπιστοσύνης.

- Η χρήση της λέξης «κάπως» διατυπώνει με λεπτή ειρωνεία την επίγνωση του ποιητή ότι μπορεί να προσφερθεί μόνο μία μορφή κατευνασμού του πόνου.
- Τα «φάρμακα» της ποίησης αποτελούν αναλγητικό. (Η δράση τους υπογραμμίζεται από το σχήμα αναστροφής και υπερβατού).
- Χρησιμοποιούνται φιλοσοφικοί όροι, η «Φαντασία» (στον Καβάφη δεν πρόκειται για τη δημιουργική αλλά για τη μνημονική φαντασία) και ο «Λόγος» (δηλαδή η γλώσσα που πραγματοποιεί την ποιητική σύλληψη).
- Υπογραμμίζουμε τη χρήση λόγιων τύπων («Είς σέ», «Ποιήσεως», «έν Φαντασία και Λόγω») ως γνώρισμα της καβαφικής ποίησης.

Δ1. Ομοιότητες:

- «στήν ηλικία μου χιονίζει...αδιάκοπα»: επισήμανση της περασμένης ηλικίας με επανάληψη του ρήματος «χιονίζει», που ενδεχομένως δηλώνει την αρνητική δράση των γηρατειών (πρβλ «τό γήραςμα τοῦ σώματος καί τῆς μορφῆς»).
- «στόν πόνο μου», «τόν ἴδιο μου τόν πόνο»: υπογραμμίζεται η οδύνη που στον Καβάφη δίνεται ως «πληγή από φρικτό μαχαίρι».
- «ή ποίηση σά μιά μεγάλη αλήθεια»: αναγνώριση της αξίας της ποιητικής τέχνης. Αντίστοιχα στην καβαφική Μελαγχολία ο ποιητής προστρέχει στην ποίηση «Είς σε προστρέχω...Ποιήσεως», αναγορεύοντάς την σε υπέρτατη αξία.

Διαφορές:

- «κανείς δέν μπορεί νά μέ βοηθήσει στόν πόνο μου...όλομόναχος»: διατυπώνεται με βεβαιότητα από τον ποιητή ότι η οδύνη κι η μοναξιά του, το συναισθηματικό βάρος της θλίψης του δεν αίρονται και δεν κατευνάζονται. Αντίθετα ο Καβάφης, βρίσκει καταφύγιο και διέξοδο κι έχει την πεποίθηση και τη σιγουριά ότι μπορεί να βοηθηθεί.
- «Όταν δέν μπορεί να σου χρησιμέψει πιά σέ τίποτα»: αναφορά στην αδυναμία της ποίησης να προσφέρει οποιαδήποτε αρωγή στον ηλικιωμένο ποιητή. Ο Καβάφης δηλώνει με οικείο ύφος την πίστη του στην ποιητική τέχνη και τη βοήθεια που αυτή μπορεί να προσφέρει ως αντίδοτο φθοράς σε όλη τη διάρκεια του βίου του.